

Елин Пелин

Чохено контошче

Едно време – кой знае кога било,
в едно село – кой знай къде било,
живял дядо с своята баба стара
в една къща схлупена и проста.
Хранели се с леща и попара,
за двамата това било доста...
Дядо имал два воловци стари,
те му били най-верни другари.
Нивицата с тях орал си дружно,
да изкарва колко му е нужно
за две гърла жито и пшеница,
да нахрани душа, да го слуша,
баба стара да му се не кара...
Те имали и една козица
с руно бяло, човек да се чуди,
един петел – рано да ги буди,
две кокошки като две царици,
в един възел две скъпи жълтици,
едно каче солена сланина,
да им служи за цяла година...

И живели тия старци харни,
един от друг много благодарни.
Баба била весела, честита,
дядо с нея всекиму се хвалел –
на кой пита и на кой не пита.

Веднъж баба отишла на сватба,
поканена по обичай Божи.
Там видяла една булка млада,
облечена в чохено контошче,
подплатено със лисичи кожи...
От душа и баба завидяла.
Мисъл черна душа и заяла.
Върнала се замислена вкъщи,
толу ходи и току се мръщи...
Дядо гледа, па се чудом чуди:

– Бре, какви са, бабо, тез полуди,

какви ти се случиха премежди,
та навъси старите си вежди?...
– Слушай, старче – бабата отвръща, –
толкоз годин гледам тая къща,
искам сега в старост награда
да ми купиш чохено контошче,
подплатено със лисичи кожи,
да се стегна като булка млада...

– Не контошче, а кюрк до петите,
като искаш, ще да ти направя –
отговаря със готовност дядо
и радост му свето във очите, –
Какво искаш, дядо ще ти вземе,
да се сети за малдото време...
Дядо не ще баба да повтаря,
ами тича право на пазаря,
па развърза две жълтици скъпи,
щото трябва всичкото накупи:
чоха черна, конци сърма чиста,
две-три върви бисерни мъниста.
Па повика той майстори знатни,
прославени с тия ръце златни,
да ушият контошче на баба,
да го скроят така, както трябва.
Насядаха майсторите знатни,
извадика ножиците златни,
дваж крояват, трижди мярка мерят,
да не сгрешат някъде – треперят.
Баба гледа засмяна до уши,
от радости работа не върши,
гледа, гледа, очи не повдига.
Кроят, мерят – чоха не достига...

Баба легна като болна вкъщи,
току охка и току се мръщи,
скубе коса, кърши стари пръсти,
бие главата, плаче и се кръсти...
Дядо гледа своята стара баба.

На старини туй ли и се пада?
Дума даде – назад се не връща,
чужди сълзи не ще да погълща.
Па раздели два вола-другари,
па отведе един на пазаря.
Продаде го за пълна кесия,
па отиде във тъмна чершия,
купи чоха, колко не достига,
назад бяга и дома пристига...
– На ти, бабо, чоха и гйтани,
контошето сега ще да стане!...

Посрещна го баба подмладена,
гледа, гледа, па дигна ръжена:
– Какво правиш, бре, човече Божи,
събери си ума във главата!
Ами где ти лисичите кожи,
на контошче за топла подплата?
– Бре – извика дядо кат ужилен
и погледна бабата ухилен, –
срам и позор за глава ми бяла,
глава пуста вече изкуфяла!
Но за прошка, бабо, ще те моля,
всичко нек е по твойта воля...

Ходи дядо смаяно по двора,
току пъшка и гледа в обора –
бре, на старост какво сполете го –
на яслите един вол останал!...
– Какво с него, така и без него,
нали сме си сиромаси пусти! –
рече дядо, та па се прекръсти.
Отвърза го, кротко го подкара,
запъти се, че чак на пазара.
Продаде го за пълна кесия,
па отиде в тъмна чершия,
та си купи пушка кремъклия.
Обиколи гори и търници,
та удари три хитри лисици,

та им зема тия златни кожи,
чохон контош топло да наложи.
Леко стана дяду на душата,
отърва се от беля главата.
Завърна се успокоен вече
а на баба викна отдалече:
– Излез, излез, моя бабо харна,
Сега вярвам, че си благодарна!

Скочи бързо баба подмладена,
посрещна го до уши засмена...

Па седнаха майсторите знатни,
извадиха ножиците златни,
дваж крояват, трижди мярка меря,
да не сгрешат някъде – треперят...
Баба не знай от радост къде е,
толу шета и току се смее,
край терзии загрижено ходи,
що да прави, как да им се угоди?
Макар да са великите пости,
баба наша блажно ще ги гости:
с чорба сладка от двете кокошки,
от петела със люта яхния.
Изпържи им каче със сланина.
Продаде си у механи хладни
бяла коза за вино червено,
па ги черпи със лице засмено.
Пости-мости, Господ да прощава,
така баба знае, така ги гощава...
Два дни шиха майсторите знатни,
два дни шиха, три дни вино пиха,
та ушиха чохено контошче,
да го гледаш: лено – некроено!
Облече го нашта стара баба,
гледа, гледа, очи си не вярва:
заприлича на невяста млада.
Улови се хоро да играе,
лицето и от радост сияе.

Цяло село на хоро приижда,
цяло село гледа и завижда.

А пък дядо току ходи вкъщи,
току пъшка и току се мръщи,
току пълни и пали лулата
и току се чеше по главата.

– Що е, дядо, и защо си тъжен?

Да се радваш с мене ти си длъжен!

– Нищо, бабо, нищо, поиграй си,
честито ти чохено контошче!...

Но де ни са два вола работни,
къде са ни две скъпи жълтици,
две кокошки като две царици,
едно каче солена сланина,
да се блажим през цялата година?

Къде ни е млечната козица
с руно бяло – човек да се чуди,
шарен петел – рано да ни буди?...

Нищо, бабо, нищо, поиграй си!

Честито си чохено контошче!

Ще го носиш ти на гладно сърце!...

КРАЙ

© Елин Пелин

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5742>]